

Oceny roku 2016 i przewidywania na rok 2017

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W ostatnim tegorocznym badaniu¹ – jak co roku – prosiliśmy respondentów o ocenę wpływających dwunastu miesięcy i ich przewidywania na kolejny rok. Pytania dotyczyły spraw osobistych, rodzinnych, zawodowych, a także sytuacji w kraju i na świecie.

OCENY ROKU 2016

Rok 2016 okazał się jeszcze lepszy niż 2015 – rok do tej pory najlepiej oceniany pod względem osobistym i zawodowym². Badani ocenili go wyżej w każdym wymiarze i w niemal wszystkich są to wyniki najwyższe od momentu rozpoczęcia pomiarów. Więcej niż trzech na pięciu respondentów uważa, że rok 2016 był dobry dla nich osobiście (63%), dla ich rodziny (62%), a także dla ich zakładu pracy (63%). Podobnie jak w ubiegłych latach, opinia o wpływającym roku w sferze publicznej nie dorównuje ocenom wymiaru prywatnego. Prawie dwóch na pięciu badanych (38%) uważa, że był to dobry rok dla Polski – tym samym rok 2016, *ex aequo* z 2014, zajmuje drugie miejsce po niedoścignionym roku 1989 (62% pozytywnych ocen). Najmniej, bo jedynie jeden na pięciu respondentów (19%), dobrze ocenia ubiegły rok na świecie.

W sferze osobistej oceny roku 2016 zależą przede wszystkim od oceny własnej sytuacji materialnej – zadowoleni z własnego położenia oceniają go jako dobry dla ich rodzin i dla nich samych (po 81%); niezadowoleni z własnej sytuacji twierdzą, że był raczej zły (odpowiednio 42% i 45%) lub ani dobry, ani zły (po 38%). Mijający rok lepiej oceniają także młodszy badani, osoby z wyższym wykształceniem i respondenci z gospodarstw domowych o najwyższych dochodach *per capita*. Wyraźnie pozytywne opinie charakteryzują też zwolenników prawicy.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (319) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 1–11 grudnia 2016 roku na liczącej 1136 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Zob. komunikat CBOS „Oceny roku 2015 i przewidywania na rok 2016”, styczeń 2016 (oprac. B. Roguska).

Sytuację w zakładzie pracy w minionym roku dobrze oceniają przede wszystkim pracownicy usług (73%) oraz robotnicy niewykwalifikowani (71%), a także osoby, które stosunkowo niedawno zaczęły pracę (69% w grupie 18–24 lata i 76% wśród badanych w wieku 25–34 lata). Zdecydowanie gorzej rok 2016 oceniają rolnicy (51% ocen pozytywnych).

Na ocenę roku 2016 w Polsce wpływają przede wszystkim poglądy polityczne – ponad połowa zwolenników prawicy (57%) uważa, że był to dobry okres. Podobnego zdania jest jedynie co czwarta osoba identyfikująca się z lewicą (25%). Zdecydowanie lepiej minione dwanaście miesięcy oceniają też osoby religijne i bardziej zadowolone z własnej sytuacji materialnej. Opinie o roku 2016 na świecie są zdecydowanie gorsze niż te dotyczące Polski – jedna trzecia badanych (34%) ocenia go źle. Te opinie uzależnione są od podobnych czynników, jednak zróżnicowanie jest mniej wyraźne.

Analiza korelacji wskazuje, że dobre oceny w różnych wymiarach są ze sobą powiązane³. Osoby wyrażające satysfakcję w jednej sferze życia są też bardziej skłonne dobrze oceniać miniony rok w innych dziedzinach. Najsilniejsze związki występują między ocenami minionych dwunastu miesięcy dla badanych osobiście i dla ich rodzin (współczynnik r Pearsona = 0,85), a także między oceną sytuacji w Polsce i na świecie (r Pearsona = 0,51). Najslabiej powiązane są oceny roku 2016 dla rodzin badanych i dla Polski (r Pearsona = 0,17). Można więc powiedzieć, że badani tylko w niewielkim stopniu postrzegają swoją własną sytuację jako związaną z ogólną sytuacją w kraju.

³ Korelacje pomiędzy wszystkimi zmiennymi są istotne na poziomie istotności 0,01.

Tabela 1

Jaki był mijający rok dla*:	Wskazania dotyczące roku:																											
	'89	'90	'91	'92	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16
	w procentach																											
- Pana(i) rodziny																												
Dobry	42	33	18	17	18	22	34	41	43	40	38	31	38	35	34	35	51	49	52	55	48	50	50	47	47	54	58	62
Ani dobry, ani zły	43	40	44	44	50	50	51	44	43	43	45	46	46	42	42	42	37	39	35	33	36	39	38	36	36	34	32	29
Zły	14	25	36	38	32	27	14	14	14	17	16	22	16	23	24	22	12	12	12	12	16	11	12	16	16	12	11	8
- Pana(i) osobiście																												
Dobry	42	36	22	20	23	26	36	42	45	44	41	34	44	37	38	40	52	50	53	56	50	52	53	49	50	56	59	63
Ani dobry, ani zły	39	35	37	38	41	44	43	39	37	35	40	39	38	36	34	34	30	34	32	28	32	32	31	33	32	29	28	26
Zły	18	28	41	41	36	29	20	18	18	21	19	28	17	27	28	25	17	16	15	17	18	16	16	18	18	15	14	11
- Pana(i) zakładu pracy**																												
Dobry	28	30	18	22	26	31	41	46	42	37	35	31	31	39	39	45	53	59	56	61	53	54	55	54	52	62	58	63
Ani dobry, ani zły	35	23	21	32	33	36	35	31	32	30	33	35	34	26	30	29	26	26	26	23	30	30	26	29	27	25	28	22
Zły	23	40	57	41	36	30	19	20	22	31	26	31	31	30	27	20	16	12	12	12	15	12	15	14	17	10	10	9
Trudno powiedzieć	13	6	3	5	5	4	5	3	4	2	5	3	4	5	4	6	5	4	6	4	2	4	4	3	4	3	3	6
- Polski																												
Dobry	62	27	12	9	14	17	28	34	31	31	20	16	8	14	12	21	26	32	35	32	29	24	28	20	22	38	31	38
Ani dobry, ani zły	19	30	28	33	41	46	45	48	39	46	44	43	32	39	34	36	47	39	36	46	39	34	38	38	37	36	43	33
Zły	13	32	53	53	36	26	18	12	21	16	31	33	55	41	48	36	19	23	24	19	29	38	24	32	33	19	20	23
Trudno powiedzieć	5	11	6	5	9	11	9	6	9	7	5	9	5	6	6	7	8	7	5	4	3	4	10	10	8	7	6	6
- świata																												
Dobry	61	37	22	12	12	14	20	24	30	23	14	16	6	11	8	12	17	25	30	24	16	21	12	14	18	25	13	19
Ani dobry, ani zły	20	24	28	25	30	33	34	42	35	37	38	43	22	27	28	32	34	35	38	43	37	43	30	37	36	30	28	34
Zły	6	17	33	50	41	37	29	21	17	26	37	24	67	51	52	44	38	25	16	27	38	25	46	35	31	33	50	34
Trudno powiedzieć	13	21	16	13	17	16	17	13	18	13	11	18	5	11	12	12	11	14	15	7	9	11	12	14	15	13	9	13

* Badani oceniali miniony rok według siedmiostopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły.

W tabeli w wierszu „dobry” zsumowano odpowiedzi od 1 do 3, a w wierszu „zły” – od 5 do 7

** Odpowiadali tylko aktywni zawodowo

PROGNOZY NA ROK 2017

Chociaż Polacy lepiej oceniają rok 2016 niż lata wcześniejsze, nie sprawia to, że bardziej optymistycznie patrzą w przyszłość. Przewidywania na rok 2017 są mniej pozytywne, niż obserwowane rok temu prognozy dotyczące 2016 roku. W każdym wymiarze mniej niż połowa badanych uznała, że będzie on lepszy niż poprzedni. W sferze prywatnej dominuje przekonanie, że będzie taki sam jak 2016. Tylko co dziesiąty respondent obawia się, że kolejny rok przyniesie pogorszenie jego sytuacji osobistej, rodzinnej lub zawodowej (odpowiednio 9%, 10% i 11%). Można więc powiedzieć, że Polacy patrzą w przyszłość z umiarkowanym optymizmem.

W kwestiach osobistych i rodzinnych optymistami są przede wszystkim ludzie młodzi. Oni także oczekują polepszenia się sytuacji w zakładzie pracy. Ponadprzeciętnym optymizmem w kwestiach zawodowych wyróżniają się też robotnicy niewykwalifikowani, badani pracujący na własny rachunek i pracownicy usług. Nieco bardziej pesymistyczni są rolnicy, chociaż nawet wśród nich jedynie co piętnasty (7%) uważa, że sytuacja się pogorszy.

Bardziej podzielone są opinie dotyczące sfery publicznej. Około jednej trzeciej respondentów spodziewa się, że następne dwanaście miesięcy przyniesie poprawę dla Polski i świata (odpowiednio 36% i 29%). Jednak prawie co czwarty (odpowiednio 24% i 21%) obawia się, że rok 2017 będzie gorszy od ubiegłego. W obydwu tych wymiarach optymistami okazują się przede wszystkim osoby religijne oraz zwolennicy prawicy, przy czym opinie dotyczące sytuacji Polski w 2017 roku są silniej spolaryzowane, a różnice pomiędzy różnymi grupami zarysowują się w tej sferze wyraźniej. W prognozach dotyczących roku 2017 na świecie można też zauważyć wpływ wieku – osoby młodsze są nastawione bardziej optymistycznie. Warto wspomnieć, że jest to jedyny wymiar, w którym przewidywania są lepsze, niż rok temu.

Podobnie jak oceny roku 2016, także przewidywania na 2017 są wewnętrznie spójne⁴. Postawa optymistyczna bardzo wyraźnie przekłada się na przewidywanie poprawy w każdej sferze. Również w przypadku prognoz najsilniejsze zależności występują między przewidywaniami poprawy sytuacji osobistej i rodzinnej (r Pearsona = 0,83), a także sytuacji w kraju i na świecie (r Pearsona = 0,71). Warto jednak zauważyć, że związek między sferami publiczną i prywatną jest silniejszy, niż w przypadku ocen roku 2016. Współczynnik r Pearsona pomiędzy każdą parą zmiennych wynosi nie mniej niż 0,43.

⁴ Korelacje pomiędzy wszystkimi zmiennymi są istotne na poziomie istotności 0,01.

Tabela 2

Jaki będzie następny rok dla*:	Wskazania dotyczące roku:																										
	'91	'92	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17
w procentach																											
- Pana(i) rodziny																											
Lepszy	41	29	16	37	25	39	40	30	35	31	28	26	29	27	33	54	41	50	41	42	42	23	29	38	43	44	38
Taki sam	19	31	31	36	42	36	36	26	38	40	43	40	44	41	44	32	42	33	39	42	34	38	40	42	42	36	41
Gorszy	19	22	41	14	16	10	8	33	15	18	17	24	19	20	12	5	7	6	14	10	15	28	23	11	5	9	10
Trudno powiedzieć	21	18	12	13	17	15	15	11	12	10	12	10	8	12	13	10	10	10	7	6	9	11	8	9	10	11	11
- Pana(i) osobiście																											
Lepszy	42	30	18	39	28	41	43	30	37	34	30	29	32	30	35	54	44	50	44	45	44	26	34	41	46	45	41
Taki sam	20	28	28	34	39	34	32	28	36	37	40	38	40	38	42	32	39	33	36	38	33	35	37	38	39	36	40
Gorszy	18	23	42	14	17	12	10	31	17	19	16	22	19	22	14	5	8	8	13	10	14	28	20	12	6	8	9
Trudno powiedzieć	19	18	12	13	16	13	15	12	10	11	13	11	9	10	10	9	9	9	7	7	9	11	9	9	9	11	10
- Pana(i) zakładu pracy**																											
Lepszy	32	24	16	33	32	39	39	32	33	33	26	22	28	25	30	47	41	46	42	41	40	23	29	40	43	40	34
Taki sam	18	25	25	33	34	30	34	28	28	31	36	35	38	38	38	35	41	32	35	41	41	42	41	38	37	40	43
Gorszy	21	29	42	19	14	13	10	24	24	23	21	27	23	24	16	7	8	6	14	9	11	22	22	12	8	8	11
Trudno powiedzieć	27	21	17	15	19	18	17	16	15	13	18	15	11	14	16	11	9	16	8	9	8	13	8	10	12	12	13
- Polski																											
Lepszy	44	35	21	44	33	41	41	37	41	30	26	27	30	28	35	49	41	62	34	42	44	20	20	36	40	37	36
Taki sam	11	22	21	24	30	21	29	18	26	33	36	27	31	28	34	29	33	21	35	35	28	26	31	35	35	23	26
Gorszy	18	19	40	12	12	16	8	25	16	23	20	30	25	29	16	9	10	5	21	13	16	39	33	16	9	24	24
Trudno powiedzieć	27	24	18	20	25	22	22	20	18	15	18	15	15	15	15	13	17	12	10	10	12	15	16	13	16	16	14
- świata																											
Lepszy	39	35	22	36	30	40	38	33	38	29	25	29	28	26	36	43	40	49	36	43	40	17	21	36	35	27	29
Taki sam	13	25	24	25	29	24	31	28	28	34	38	26	31	31	30	31	32	29	33	34	31	25	31	34	33	24	28
Gorszy	10	9	25	11	10	8	5	9	9	17	12	25	21	21	13	7	7	4	19	10	13	39	27	12	13	29	21
Trudno powiedzieć	37	31	29	28	31	28	26	29	25	19	25	20	20	23	21	18	21	18	12	13	16	19	21	18	19	20	22

* Badani odpowiadali używając siedmiostopniowej skali: 1 – o wiele lepszy niż rok 2016, 2 – lepszy, 3 – nieco lepszy, 4 – taki sam, 5 – nieco gorszy, 6 – gorszy, 7 – dużo gorszy niż rok 2016. W tabeli w wierszu „lepszy” zsumowano odpowiedzi od 1 do 3, a w wierszu „gorszy” – od 5 do 7

** Odpowiadali tylko aktywni zawodowo

Podobnie jak w poprzednich latach, Polacy zdecydowanie lepiej oceniają rok 2016 w sferze osobistej, rodzinnej i zawodowej niż publicznej. Dla nich samych, ich rodzin i zakładów pracy był to najlepszy okres od 1989 roku. Zdecydowanie gorsza jest opinia o sytuacji Polski i świata w minionym roku, chociaż ocena jest stosunkowo wysoka w porównaniu do lat poprzednich. We wszystkich wymiarach rok 2016 oceniony został lepiej niż 2015.

Satysfakcja z mijających dwunastu miesięcy niekoniecznie przekłada się jednak na wyższe oczekiwania wobec kolejnego roku. Podobnie jak wcześniej, Polacy patrzą w przyszłość z umiarkowanym optymizmem – spodziewają się, że rok 2017 będzie dla nich nie gorszy, niż 2016. Biorąc pod uwagę wysokie oceny ubiegłego roku można powiedzieć, że są to wysokie oczekiwania. Większe obawy towarzyszą opiniom dotyczącym sytuacji Polski i świata, jednak także w tych wymiarach przeważa optymizm.

Opracował
Antoni GŁOWACKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2016 rok? Czy był on dla Pana(i) rodziny:				Liczba osób	
		dobry	ani dobry, ani zły	zły	Trudno powiedzieć		
		%	%	%	%		
Ogółem		62	29	8	0	1133	
Płeć	Mężczyźni	62	31	7	1	534	
	Kobiety	62	28	10	0	599	
Wiek	18–24 lata	75	19	6		88	
	25–34	75	20	5		221	
	35–44	71	22	7		213	
	45–54	56	32	11	1	172	
	55–64	54	36	10		205	
	65 lat i więcej	48	41	10	2	234	
Miejsce zamieszkania	Wieś	61	32	7		453	
	Miasto do 19 999	59	31	10	1	171	
	20 000 – 99 999	61	28	10	1	229	
	100 000 – 499 999	63	26	10	1	166	
	500 000 i więcej mieszk.	71	21	7		114	
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	47	40	11	2	223	
	Zasadnicze zawodowe	57	36	8		276	
	Średnie	63	30	7	0	348	
	Wyższe	78	14	8	0	286	
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	78	12	10		126	
	Średni personel, technicy	78	19	3		44	
	Pracownicy adm.-biurowi	74	17	9		77	
	Pracownicy usług	68	26	5		74	
	Robotnicy wykwalifikowani	66	32	2		127	
	Robotnicy niewykwalifik.	54	37	9		57	
	Rolnicy	55	27	15	3	40	
	Pracujący na własny rach.	74	20	6		46	
	Bezrobotni	48	40	12		71	
	Emeryci	50	39	10	1	268	
	Renciści	39	45	14	1	78	
Pracuje w:	Uczniowie i studenci	72	23	6		49	
	Gospodynie domowe i inni	73	20	7		76	
	inst. państw., publicznej	71	20	9		168	
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	76	19	5		118	
	sekt. prywat. poza rolnict.	69	26	5		269	
	prywatnym gosp. rolnym	56	23	19	3	47	
	Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	51	37	12		150
		Od 650 zł do 999 zł	48	43	8	1	142
		Od 1000 zł do 1399 zł	60	32	7	1	184
		Od 1400 zł do 1999 zł	70	19	11	0	144
2000 zł i więcej		81	15	4		183	
Ocena własnych war. mater.	Złe	19	38	42	1	80	
	Średnie	40	52	8	0	396	
	Dobre	81	15	4	0	657	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	70	24	6		56	
	Raz w tygodniu	64	29	8	0	424	
	1–2 razy w miesiącu	57	35	8		205	
	Kilka razy w roku	60	31	9	1	290	
	W ogóle nie uczestniczy	64	24	11	1	141	
Poglądy polityczne	Lewica	62	29	8		165	
	Centrum	66	24	10		284	
	Prawica	70	23	7	0	347	
	Trudno powiedzieć	49	41	8	1	325	

Tabela 2

		Czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2016 rok? Czy był on dla Pana(i) osobiście:				Liczba osób
		dobry	ani dobry, ani zły	zły	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		63	26	11	0	1134
Płeć	Mężczyźni	63	27	9	0	536
	Kobiety	63	25	12		598
Wiek	18–24 lata	75	18	7		88
	25–34	76	20	4		221
	35–44	72	19	9		213
	45–54	59	27	14	1	173
	55–64	54	30	16		206
	65 lat i więcej	48	38	14		234
Miejsce zamieszkania	Wieś	63	28	10		455
	Miasto do 19 999	63	22	15		171
	20 000 – 99 999	61	28	12		229
	100 000 – 499 999	62	26	11	1	166
	500 000 i więcej mieszk.	68	23	9		114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	49	39	13		223
	Zasadnicze zawodowe	58	31	12		277
	Średnie	65	25	10	0	348
	Wyższe	77	13	10		286
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	77	11	12		126
	Średni personel, technicy	77	17	6		44
	Pracownicy adm.-biurowi	74	18	8		77
	Pracownicy usług	72	22	6		74
	Robotnicy wykwalifikowani	68	27	4		127
	Robotnicy niewykwalifik.	62	28	10		57
	Rolnicy	55	25	17	3	40
	Pracujący na własny rach.	77	16	8		46
	Bezrobotni	53	33	14		71
	Emeryci	50	36	14		268
	Renciści	39	37	24		79
	Uczniowie i studenci	68	28	4		49
	Gospodynie domowe i inni	75	16	9		76
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	71	21	8		168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	75	19	6		118
	sekt. prywat. poza rolnict.	73	19	8		269
	prywatnym gosp. rolnym	56	21	21	3	47
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	53	29	17		151
	Od 650 zł do 999 zł	55	33	12		142
	Od 1000 zł do 1399 zł	60	31	9		184
	Od 1400 zł do 1999 zł	64	23	13		144
	2000 zł i więcej	82	11	7		183
Ocena własnych war. mater.	Złe	17	38	45		80
	Średnie	42	45	13		396
	Dobre	81	13	6	0	658
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	73	20	7		56
	Raz w tygodniu	65	25	10		423
	1–2 razy w miesiącu	60	30	10		206
	Kilka razy w roku	60	26	14		290
	W ogóle nie uczestniczy	62	26	11		142
Poglądy polityczne	Lewica	62	30	8		165
	Centrum	65	21	14		284
	Prawica	72	18	9		348
	Trudno powiedzieć	52	36	12	0	327

Tabela 3

		Czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2016 rok? Czy był on dla Pana(i) zakładu pracy:				Liczba osób
		dobry	ani dobry, ani zły	zły	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		63	22	9	6	639
Płeć	Mężczyźni	63	21	9	7	337
	Kobiety	62	23	9	5	302
Wiek	18–24 lata	69	20	9	2	41
	25–34	76	13	5	5	154
	35–44	60	25	11	5	186
	45–54	57	26	9	8	137
	55–64	55	24	12	9	103
	65 lat i więcej	49	32	8	11	20
Miejsce zamieszkania	Wies	65	21	8	6	242
	Miasto do 19 999	65	16	11	9	89
	20 000 – 99 999	58	30	7	6	122
	100 000 – 499 999	63	23	9	6	99
	500 000 i więcej mieszk.	61	21	12	6	88
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	63	20	4	12	58
	Zasadnicze zawodowe	62	20	11	7	144
	Średnie	67	19	8	7	203
	Wyższe	60	27	10	3	235
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	64	23	11	2	126
	Średni personel, technicy	63	25	9	3	44
	Pracownicy adm.-biurowi	57	27	10	5	77
	Pracownicy usług	73	19	4	4	74
	Robotnicy wykwalifikowani	69	16	7	8	127
	Robotnicy niewykwalifik.	71	18	1	10	57
	Rolnicy	51	27	22		40
	Pracujący na własny rach.	65	24	11		46
	Bezrobotni	53	35	12		12
	Emeryci	23	31	5	41	17
	Renciści		46	22	32	8
	Uczniowie i studenci	88		12		6
Gospodynie domowe i inni	33	12	11	44	6	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	58	27	10	5	168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	61	25	9	6	118
	sekt. pryw. poza rolnict.	74	15	6	4	269
	prywatnym gosp. rolnym	45	33	22		47
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	59	23	10	8	79
	Od 650 zł do 999 zł	62	24	6	8	61
	Od 1000 zł do 1399 zł	63	23	8	5	90
	Od 1400 zł do 1999 zł	65	22	8	5	76
	2000 zł i więcej	68	20	8	4	143
Ocena własnych war. mater.	Złe	26	17	40	17	32
	Średnie	49	35	7	8	193
	Dobre	72	16	7	4	414
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	70	19	11		25
	Raz w tygodniu	64	22	9	6	221
	1–2 razy w miesiącu	62	26	5	7	112
	Kilka razy w roku	57	23	11	9	184
	W ogóle nie uczestniczy	71	16	10	2	82
Poglądy polityczne	Lewica	62	24	11	3	94
	Centrum	67	19	5	9	177
	Prawica	64	21	10	5	197
	Trudno powiedzieć	57	25	11	7	164

Tabela 4

		Czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2016 rok? Czy był on dla Polski :				Liczba osób
		dobry	ani dobry, ani zły	zły	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		38	33	23	6	1136
Płeć	Mężczyźni	41	32	22	5	537
	Kobiety	35	34	24	7	599
Wiek	18–24 lata	37	33	24	5	88
	25–34	39	36	21	5	221
	35–44	37	35	23	4	213
	45–54	40	27	25	8	173
	55–64	36	36	24	5	206
	65 lat i więcej	37	31	23	9	236
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	34	16	8	455
	Miasto do 19 999	37	39	18	6	171
	20 000 – 99 999	41	27	24	7	230
	100 000 – 499 999	33	36	30	1	166
	500 000 i więcej mieszk.	23	28	47	3	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	37	36	15	12	223
	Zasadnicze zawodowe	40	36	16	8	277
	Średnie	39	34	25	3	348
	Wyższe	35	27	34	4	287
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	32	31	35	2	126
	Średni personel, technicy	44	34	20	2	44
	Pracownicy adm.-biurowi	28	38	27	6	77
	Pracownicy usług	31	38	24	6	74
	Robotnicy wykwalifikowani	48	33	15	4	127
	Robotnicy niewykwalifik.	48	34	12	6	57
	Rolnicy	39	33	18	11	40
	Pracujący na własny rach.	32	16	48	3	46
	Bezrobotni	45	34	8	14	71
	Emeryci	36	34	23	7	270
	Renciści	31	36	26	8	79
	Uczniowie i studenci	34	38	22	6	49
	Gospodynie domowe i inni	48	25	21	5	76
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	42	29	25	4	168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	39	31	26	5	118
	sekt. pryw. poza rolnict.	35	36	26	3	269
	prywatnym gosp. rolnym	33	32	22	13	47
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	43	36	15	7	151
	Od 650 zł do 999 zł	48	29	16	7	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	36	34	24	6	184
	Od 1400 zł do 1999 zł	35	31	31	3	144
	2000 zł i więcej	41	28	29	2	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	19	27	40	14	80
	Średnie	31	39	22	8	396
	Dobre	44	31	22	4	659
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	51	36	5	8	56
	Raz w tygodniu	48	34	13	5	424
	1–2 razy w miesiącu	38	34	22	6	206
	Kilka razy w roku	27	32	32	8	291
	W ogóle nie uczestniczy	23	33	40	4	142
Poglądy polityczne	Lewica	25	27	45	3	165
	Centrum	30	33	34	3	284
	Prawica	57	28	12	3	349
	Trudno powiedzieć	31	41	15	14	327

Tabela 5

		Czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2016 rok? Czy był on dla świata:				Liczba osób
		dobry	ani dobry, ani zły	zły	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		19	34	34	13	1134
Płeć	Mężczyźni	22	34	32	11	535
	Kobiety	16	34	37	14	599
Wiek	18–24 lata	29	27	37	8	88
	25–34	21	37	32	11	221
	35–44	15	39	37	10	213
	45–54	20	33	31	16	172
	55–64	15	38	34	12	205
	65 lat i więcej	20	27	36	18	236
Miejsce zamieszkania	Wieś	23	35	27	14	455
	Miasto do 19 999	17	39	28	16	170
	20 000 – 99 999	15	29	43	14	230
	100 000 – 499 999	16	39	36	9	165
	500 000 i więcej mieszk.	14	26	55	5	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	23	29	24	23	223
	Zasadnicze zawodowe	23	36	23	18	277
	Średnie	15	36	40	10	346
	Wyższe	16	33	47	4	287
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	35	49	2	126
	Średni personel, technicy	19	34	41	7	44
	Pracownicy adm.-biurowi	9	44	39	9	77
	Pracownicy usług	24	35	33	8	74
	Robotnicy wykwalifikowani	25	41	25	10	127
	Robotnicy niewykwalifik.	17	42	31	10	57
	Rolnicy	16	38	27	19	39
	Pracujący na własny rach.	22	19	56	4	46
	Bezrobotni	27	35	17	21	71
	Emeryci	17	30	37	17	270
	Renciści	22	35	22	22	79
	Uczniowie i studenci	18	27	41	14	49
	Gospodynie domowe i inni	20	29	28	23	75
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	19	37	37	7	168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	23	32	41	4	118
	sekt. pryw. poza rolnict.	18	39	35	8	269
	prywatnym gosp. rolnym	12	34	29	25	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	24	31	26	19	151
	Od 650 zł do 999 zł	24	33	28	15	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	16	35	37	11	184
	Od 1400 zł do 1999 zł	18	28	45	9	143
	2000 zł i więcej	21	33	39	7	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	7	31	42	19	80
	Średnie	13	38	30	18	395
	Dobre	24	32	36	9	658
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	24	35	27	14	56
	Raz w tygodniu	23	35	31	11	424
	1–2 razy w miesiącu	19	34	30	17	206
	Kilka razy w roku	13	35	38	14	291
	W ogóle nie uczestniczy	13	30	46	11	142
Poglądy polityczne	Lewica	15	31	45	8	165
	Centrum	18	34	39	9	284
	Prawica	26	33	32	9	349
	Trudno powiedzieć	14	36	28	22	325

Tabela 6

		Jak Pan(i) uważa, jak będzie w 2017 roku? Czy będzie on dla Pana(i) rodziny:				Liczba osób
		lepszcy	taki sam	gorszy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		38	41	10	11	1131
Płeć	Mężczyźni	38	42	10	10	533
	Kobiety	38	41	9	11	599
Wiek	18–24 lata	58	29	6	6	88
	25–34	47	33	11	9	221
	35–44	42	43	8	7	213
	45–54	42	38	10	9	170
	55–64	31	46	12	11	205
	65 lat i więcej	23	50	9	18	235
Miejsce zamieszkania	Wies	40	41	7	13	453
	Miasto do 19 999	35	43	13	9	171
	20 000 – 99 999	39	38	12	11	229
	100 000 – 499 999	38	45	8	8	164
	500 000 i więcej mieszk.	35	43	14	8	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	33	40	8	19	223
	Zasadnicze zawodowe	38	44	7	10	276
	Średnie	41	42	8	9	346
	Wyższe	40	39	14	7	286
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	36	41	18	4	126
	Średni personel, technicy	41	46	7	5	44
	Pracownicy adm.-biurowi	43	35	8	14	77
	Pracownicy usług	49	40	5	7	74
	Robotnicy wykwalifikowani	46	39	9	7	127
	Robotnicy niewykwalifik.	57	35	4	4	57
	Rolnicy	29	40	7	25	39
	Pracujący na własny rach.	48	42	3	7	46
	Bezrobotni	37	39	10	14	71
	Emeryci	23	48	12	17	269
	Renciści	30	50	7	13	78
	Uczniowie i studenci	56	30	6	8	49
	Gospodynie domowe i inni	50	36	9	5	75
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	38	39	14	9	168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	49	37	8	7	118
	sekt. pryw. poza rolnict.	47	41	7	6	269
	prywatnym gosp. rolnym	26	44	6	25	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	46	39	7	8	150
	Od 650 zł do 999 zł	45	37	11	7	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	38	46	9	7	184
	Od 1400 zł do 1999 zł	38	40	12	10	144
	2000 zł i więcej	34	48	10	7	183
Ocena własnych war. mater.	Złe	31	36	17	16	80
	Średnie	34	42	11	13	396
	Dobre	42	42	8	8	655
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	46	41	3	10	56
	Raz w tygodniu	36	43	9	12	424
	1–2 razy w miesiącu	42	40	8	11	205
	Kilka razy w roku	37	41	12	9	291
	W ogóle nie uczestniczy	41	39	12	9	140
Poglądy polityczne	Lewica	38	45	11	6	165
	Centrum	40	39	13	9	284
	Prawica	41	45	5	8	347
	Trudno powiedzieć	35	39	10	17	324

Tabela 7

		Jak Pan(i) uważa, jak będzie w 2017 roku? Czy będzie on dla Pana(i) osobiście:				Liczba osób
		lepszcy	taki sam	gorszy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		41	40	9	10	1133
Płeć	Mężczyźni	40	42	9	9	535
	Kobiety	41	39	9	11	599
Wiek	18–24 lata	64	24	7	4	88
	25–34	53	28	8	10	219
	35–44	42	42	9	7	213
	45–54	41	39	10	10	173
	55–64	36	48	8	8	205
	65 lat i więcej	23	50	10	16	236
Miejsce zamieszkania	Wieś	41	42	6	11	452
	Miasto do 19 999	39	38	11	11	171
	20 000 – 99 999	41	34	13	13	230
	100 000 – 499 999	40	46	8	6	166
	500 000 i więcej mieszk.	41	43	11	5	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	33	39	10	18	223
	Zasadnicze zawodowe	40	45	5	10	275
	Średnie	44	40	8	8	348
	Wyższe	44	36	13	7	287
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	40	39	16	5	126
	Średni personel, technicy	43	43	11	3	44
	Pracownicy adm.-biurowi	48	33	8	11	77
	Pracownicy usług	52	33	8	7	74
	Robotnicy wykwalifikowani	44	44	6	6	127
	Robotnicy niewykwalifik.	62	37	1		57
	Rolnicy	33	37	4	26	40
	Pracujący na własny rach.	50	41	3	5	46
	Bezrobotni	44	28	10	17	71
	Emeryci	24	50	12	15	269
	Renciści	28	49	9	13	77
	Uczniowie i studenci	57	30	6	6	49
	Gospodynie domowe i inni	58	27	6	9	76
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	43	36	13	8	168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	47	39	8	6	118
	sekt. prywat. poza rolnict.	49	40	6	5	269
	prywatnym gosp. rolnym	29	42	4	26	47
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	46	36	8	11	149
	Od 650 zł do 999 zł	45	38	10	7	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	39	46	9	6	184
	Od 1400 zł do 1999 zł	44	37	10	9	144
	2000 zł i więcej	35	47	11	8	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	36	29	18	18	78
	Średnie	34	43	10	13	396
	Dobre	45	40	7	8	659
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	50	36	3	10	53
	Raz w tygodniu	38	42	9	11	424
	1–2 razy w miesiącu	45	38	6	11	206
	Kilka razy w roku	43	38	11	8	291
	W ogóle nie uczestniczy	36	45	10	9	142
Poglądy polityczne	Lewica	41	43	11	5	165
	Centrum	44	38	11	8	282
	Prawica	44	43	5	9	349
	Trudno powiedzieć	36	38	10	16	327

Tabela 8

		Jak Pan(i) uważa, jak będzie w 2017 roku? Czy będzie on dla Pana(i) zakładu pracy:				Liczba osób
		lepszy	taki sam	gorszy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		34	42	11	13	656
Płeć	Mężczyźni	36	41	9	14	345
	Kobiety	31	44	13	12	311
Wiek	18–24 lata	49	30	13	8	43
	25–34	36	43	13	8	157
	35–44	38	43	9	10	189
	45–54	32	40	11	16	137
	55–64	23	50	10	17	105
	65 lat i więcej	19	39	11	31	25
Miejsce zamieszkania	Wieś	38	44	7	10	251
	Miasto do 19 999	38	42	5	15	91
	20 000 – 99 999	31	37	12	19	125
	100 000 – 499 999	30	42	16	12	103
	500 000 i więcej mieszk.	25	45	21	9	87
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	30	38	9	24	66
	Zasadnicze zawodowe	37	43	7	13	149
	Średnie	36	43	8	13	208
	Wyższe	31	43	17	10	233
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	26	46	22	7	125
	Średni personel, technicy	36	42	13	9	44
	Pracownicy adm.-biurowi	34	43	13	11	77
	Pracownicy usług	37	40	12	10	74
	Robotnicy wykwalifikowani	40	41	7	12	127
	Robotnicy niewykwalifik.	47	45	3	5	57
	Rolnicy	31	40	7	22	40
	Pracujący na własny rach.	39	50	3	8	46
	Bezrobotni	17	30	11	41	14
	Emeryci	8	45		47	22
	Renciści	7	46	17	30	13
	Uczniowie i studenci	36	31	19	15	9
	Gospodynie domowe i inni	56	9		35	7
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	31	44	16	10	167
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	35	35	19	11	118
	sekt. prywat. poza rolnict.	39	46	6	9	269
	prywatnym gosp. rolnym	26	46	6	22	47
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	36	47	8	10	85
	Od 650 zł do 999 zł	36	36	14	15	64
	Od 1000 zł do 1399 zł	32	52	9	7	91
	Od 1400 zł do 1999 zł	36	44	5	15	77
	2000 zł i więcej	30	45	17	8	141
Ocena własnych war. mater.	Złe	21	24	23	32	36
	Średnie	32	42	9	17	196
	Dobre	36	44	11	9	424
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	59	24	8	9	27
	Raz w tygodniu	30	47	9	13	227
	1–2 razy w miesiącu	38	42	7	13	113
	Kilka razy w roku	31	41	13	15	191
	W ogóle nie uczestniczy	37	44	15	5	83
Poglądy polityczne	Lewica	32	41	17	10	95
	Centrum	32	44	13	11	182
	Prawica	41	43	6	10	201
	Trudno powiedzieć	29	40	12	19	171

Tabela 9

		Jak Pan(i) uważa, jak będzie w 2017 roku? Czy będzie on dla Polski:				Liczba osób
		lepsy	taki sam	gorszy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		36	26	24	14	1135
Płeć	Mężczyźni	40	26	23	12	537
	Kobiety	32	26	26	15	598
Wiek	18–24 lata	39	25	25	11	88
	25–34	36	23	29	12	221
	35–44	37	28	23	12	213
	45–54	42	26	22	9	173
	55–64	34	30	24	12	206
	65 lat i więcej	31	26	22	21	234
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	29	15	14	455
	Miasto do 19 999	39	24	24	13	171
	20 000 – 99 999	35	20	28	18	229
	100 000 – 499 999	29	30	29	12	166
	500 000 i więcej mieszk.	19	27	46	7	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	34	28	15	23	222
	Zasadnicze zawodowe	42	27	17	14	277
	Średnie	38	27	23	12	348
	Wyższe	28	24	40	8	287
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	28	23	45	4	126
	Średni personel, technicy	24	45	25	6	44
	Pracownicy adm.-biurowi	26	28	32	13	77
	Pracownicy usług	45	22	23	10	74
	Robotnicy wykwalifikowani	52	19	19	11	127
	Robotnicy niewykwalifik.	63	23	12	2	57
	Rolnicy	30	31	11	28	40
	Pracujący na własny rach.	31	26	37	6	46
	Bezrobotni	45	25	9	21	71
	Emeryci	28	29	23	21	269
	Renciści	29	33	23	15	79
	Uczniowie i studenci	34	29	24	12	49
	Gospodynie domowe i inni	43	19	23	15	76
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	39	24	31	7	168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	36	23	31	9	118
	sekt. prywat. poza rolnict.	40	25	26	8	269
	prywatnym gosp. rolnym	25	29	14	32	47
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	47	25	13	14	151
	Od 650 zł do 999 zł	43	29	14	14	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	38	29	21	11	184
	Od 1400 zł do 1999 zł	33	27	28	12	142
	2000 zł i więcej	32	23	37	8	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	15	25	31	30	80
	Średnie	39	26	21	15	396
	Dobre	37	27	26	11	658
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	57	17	17	9	56
	Raz w tygodniu	42	26	19	12	423
	1–2 razy w miesiącu	38	31	17	15	206
	Kilka razy w roku	27	25	33	14	291
	W ogóle nie uczestniczy	24	26	35	15	142
Poglądy polityczne	Lewica	26	24	43	7	165
	Centrum	30	29	32	9	284
	Prawica	53	26	14	7	348
	Trudno powiedzieć	29	25	19	27	327

Tabela 10

		Jak Pan(i) uważa, jak będzie w 2017 roku? Czy będzie on dla świata:				Liczba osób
		lepszcy	taki sam	gorszy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		29	28	21	22	1134
Płeć	Mężczyźni	31	29	19	21	536
	Kobiety	27	27	23	23	598
Wiek	18–24 lata	42	24	21	13	87
	25–34	32	29	23	16	221
	35–44	27	32	21	20	213
	45–54	35	25	18	22	173
	55–64	25	28	25	22	206
	65 lat i więcej	20	26	20	34	234
Miejsce zamieszkania	Wieś	33	29	17	21	455
	Miasto do 19 999	26	27	20	27	171
	20 000 – 99 999	30	22	22	26	228
	100 000 – 499 999	27	32	23	19	166
	500 000 i więcej mieszk.	19	30	36	16	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	28	27	15	29	222
	Zasadnicze zawodowe	32	24	16	28	277
	Średnie	30	30	19	20	347
	Wyższe	25	29	33	14	287
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	19	35	36	10	126
	Średni personel, technicy	25	38	27	11	44
	Pracownicy adm.-biurowi	31	21	26	22	77
	Pracownicy usług	42	22	21	15	74
	Robotnicy wykwalifikowani	33	30	17	21	127
	Robotnicy niewykwalifik.	48	34	7	12	57
	Rolnicy	25	31	10	34	40
	Pracujący na własny rach.	32	25	32	11	46
	Bezrobotni	34	24	11	31	71
	Emeryci	19	27	21	32	269
	Renciści	28	26	24	23	79
	Uczniowie i studenci	37	23	22	18	49
	Gospodynie domowe i inni	37	25	14	24	76
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	29	27	26	17	168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	36	25	26	13	118
	sekt. pryw. poza rolnict.	31	32	21	16	269
	prywatnym gosp. rolnym	21	29	14	36	47
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	41	26	10	22	151
	Od 650 zł do 999 zł	34	26	16	23	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	27	30	23	20	184
	Od 1400 zł do 1999 zł	28	29	23	20	142
	2000 zł i więcej	26	27	29	17	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	13	29	23	35	80
	Średnie	27	26	20	27	396
	Dobre	32	29	22	18	658
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	43	21	17	19	56
	Raz w tygodniu	31	31	17	21	423
	1–2 razy w miesiącu	31	25	17	27	206
	Kilka razy w roku	27	25	27	21	291
	W ogóle nie uczestniczy	19	30	30	21	141
Poglądy polityczne	Lewica	26	26	35	13	164
	Centrum	28	28	26	18	284
	Prawica	35	30	16	19	348
	Trudno powiedzieć	25	26	17	33	327